Docnr20

Tilburg, 4 december 2025

Brabantse Milieufederatie
5.1.2.e
5.1.2.e

5.1.2.e @brabantsemilieufederatie.nl
www.brabantsemilieufederatie.nl
013-535 62 25

NL22 TRIO 0212 4972 51
KvK 5.1.1.c

Aan Provincie Noord-Brabant
Gedeputeerde W. Dirken
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Via mail WDirken@brabant.nl

Kenmerk NL 33.00-2502-fd
Betreft Reactie op nieuwe Brabantse stikstofaanpak voor de veehouderij

Geachte mevrouw Dirken, beste Wilma,

Samen staan we voor de missie om de natuur in Brabant te verbeteren. Om zo vergunningverlening op termijn weer mogelijk te maken, woningzoekenden na jaren weer perspectief te bieden en onze mooie en waardevolle Brabantse natuur te herstellen en versterken.

Begin dit jaar riepen wij – de Brabantse Milieufederatie, Brabants Landschap en Natuurmonumenten – u tijdens het Statendebat op om concrete maatregelen buiten natuurgebieden te gaan ontwikkelen, die zouden leiden tot forse stikstofreductie. Immers, stikstofneerslag is in de afgelopen decennia een steeds nijpender probleem geworden, dat nu ook buiten de natuur en veehouderijsector ernstige schade veroorzaakt voor de Nederlandse woningbouwopgave, de energietransitie en het ondernemersklimaat.

De strekking van de voorliggende aanpak is wat ons betreft noodzakelijk en onvermijdelijk
De genoemde maatregel richt zich op de veehouderij. Dat is logisch, aangezien de veehouderij verreweg de grootste bron vormt van de binnenlandse stikstofemissies (landelijk circa 70%[1]). Bovendien heeft elke sector afwijkende omstandigheden, die om een sectorgerichte aanpak vragen.

Eind oktober heeft u ons geïnformeerd over het voorstel tot bijstelling van de ammoniakemissie-eisen voor de veehouderij, dat moet gaan zorgen voor een aanzienlijke stikstofreductie in onze provincie. Zoals destijds aangekondigd, reageren wij als natuurorganisaties hierbij gezamenlijk op het voorstel dat op 12 december ter besluitvorming aan Provinciale Staten wordt voorgelegd.

Doelbereik is onzeker
Wij betwijfelen of de voorgestelde aanpak in de huidige vorm voldoende effectief is in termen van de hiermee beoogde emissiereductie. Uit het rapport van Pouderoyen Tonnaer blijkt immers dat er grote onzekerheden zijn te plaatsen bij de emissiereductieprognose bij de voorgestelde maatregelen. Als de bijgestelde aanpak niet leidt tot de beoogde én benodigde emissiereductie, zal herstel van de natuur ook nog meer vertraging oplopen en blijft Brabant langer op slot. Daarom is het van belang om op voorhand te kunnen inschatten of met de bijgestelde aanpak de doelen bereikt worden. Hierover hebben wij de volgende vragen:

[1] https://www.clo.nl/indicatoren/nl050716-herkomst-stikstofdepositie-2023

1 Er wordt ingezet op de emissiereductie van 46% ten opzichte van 2019. Welke reductie is volgens de provincie gerealiseerd tussen 2019 en heden, en wat zou dan nog het resterende reductiedoel zijn? Welke referentie heeft de provincie voor het antwoord?
2 Kunt u een verifieerbare onderbouwing geven van de stelling dat de maatregel tot een sectorgemiddelde emissiereductie van 46% op locatieniveau zal leiden?

Stimuleer effectieve en duurzame keuzes

De voorgestelde aanpak – een menukaart waarmee kan worden voldaan aan de gestelde normen – vinden wij positief. Dat doet recht aan het ondernemerschap van agrariërs en geeft hen de gelegenheid om te kiezen voor brongerichte maatregelen die passen bij hun onderneming. Het zou echter een gemiste kans zijn als ondernemers massaal kiezen voor aanpassing van hun huisvestingssysteem, gezien de hoge investeringskosten die hiermee gepaard gaan en de onzekerheid over de effectiviteit van die systemen.

Mede gezien de ambitie van de provincie om te streven naar meer natuurinclusieve (en biologische) bedrijfsvoering[2], zouden we graag zien dat de provincie ondernemers stimuleert om voor die route te kiezen, of voor de optie om minder dieren te gaan houden. Die bronmaatregel biedt immers de meeste zekerheid op directe emissiereductie.

Aanpak betreft alleen verouderde stallen

In de voorgestelde aanpak kiest u ervoor om aan te sluiten bij het investeringsritme van ondernemer, conform de beleidslijn die de provincie in 2017 heeft vastgesteld: 'veehouders moeten hun stallen moderniseren na 15 jaar (voor hokdieren) of 20 jaar (voor rund- en melkvee) of hun bedrijfsvoering aanpassen (verbreding of natuurinclusief). Zo wordt stikstofreductie gekoppeld aan reguliere investeringsmomenten.'[3] Wij hebben hierover de volgende vragen:

3 Klopt het dat krachtens art. 3.98 alleen bedrijven maatregelen zullen moeten treffen die ten tijde van het van kracht worden van de regeling stallen hebben staan waarvan de vergunning 15 respectievelijk 20 jaar of langer geleden onherroepelijk is geworden? Of verschuift de termijn 'uiterlijk 15 respectievelijk 20 jaar geleden' naarmate de tijd verstrijkt? En zijn over 5 jaar de melkveestallen aan de beurt waarvan de vergunning 15 jaar geleden onherroepelijk is geworden? Indien dit laatste het geval is, dan dient dit expliciet te worden geformuleerd.

<u>Vragen m.b.t. art. 3.98 onder 1b:</u>

4 Klopt het dat alle melkveestallen waarvoor een huisvestingssysteem is gerealiseerd op grond van een omgevingsvergunning die maximaal 20 jaar geleden onherroepelijk is geworden en voor alle andere diercategorieën gerealiseerd op grond van een omgevingsvergunning die maximaal 15 jaar geleden onherroepelijk is geworden op het moment dat de regeling ingaat, ongemoeid worden gelaten? Graag een toelichting bij het antwoord indien deze lezing onjuist is.
5 Voor welk aandeel van de stalgebouwen (welk aandeel van het totaal aantal Brabantse landbouw-huisdieren) moeten nog maatregelen genomen worden conform bijlage VI, indien alle gebouwen die zijn gebouwd op grond van een vergunning die korter dan 20 respectievelijk 15 jaar geleden onherroepelijk is geworden, buiten schot blijven?

<u>Vragen m.b.t. art. 3.98 onder 1a:</u>

6 Welk aandeel van die groep stalgebouwen (welk aandeel van het totaal aantal Brabantse landbouwhuisdieren) voldoet als individueel stalgebouw niet aan de eis van bijlage VI maar gemiddeld op bedrijfsniveau aan de emissienorm van bijlage VI?

---

[2] https://www.brabant.nl/onderwerpen/landbouw-voedsel/boeren-natuur
[3] https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/volgende-stap-uitvoering-nieuwe-stikstofaanpak-veehouderijen/

7 Is het juist dat met art. 3.98 onder 1a sprake is van een statische regeling? Indien nu wordt voldaan aan de eis van art. 3.98 onder 1a dan wordt ook later aan de eis van art. 3.98 onder 1a voldaan, tenzij bijlage VI wordt gewijzigd?
8 Hoe kan worden vastgesteld of wordt voldaan aan de gemiddelde-eis van artikel 1, gegeven het feit dat in veel gevallen onbekend is welke emissies op bedrijfsniveau optreden?
9 Er wordt in art. 3.98 onder 1a geen onderscheid gemaakt per hoofdcategorie dieren. Hoe moet het artikel worden gelezen indien op één bedrijf meerdere hoofdcategorieën dieren worden gehouden?

Vraag m.b.t. art. 3.98 onder 2:

10 Wordt met 'voor een hele hoofdcategorie' bedoeld een diercategorie? Hoe verhoudt art. 3.98 onder 2 zich tot art. 3.98 onder 1a?

Vragen m.b.t. art. 3.100:

11 Gelden de eisen onder a - d cumulatief? Zo ja, dan dient dit expliciet te worden gemaakt.
12 Op welke wijze meent u dat op de naleving van de eis onder a. - natuurinclusieve bedrijfsvoering - kan worden toegezien, aangezien die is bedoeld als een juridisch bindende eis. Wij geven u als sterk vermoeden mee dat de eis onder a. oncontroleerbaar is, en daarmee niet handhaafbaar en uitvoerbaar. Er zou een keuzemenu komen te gelden van een serie bedrijfskeuzes waarvan toezicht op de naleving onbegonnen werk is. Het stellen van bindende voorwaarden zonder reëel toezicht op de naleving is in strijd met de eisen van rechtszekerheid.
13 Als facultatieve voorwaarde voor natuurinclusieve bedrijfsvoering wordt een drietal variabelen op ammoniakuitstoot (kg NH3/ha) genoemd. Wij vragen u om duidelijk te maken hoe dit wordt bepaald.
14 Als facultatieve voorwaarde voor natuurinclusieve bedrijfsvoering wordt een percentage (Agrarisch) natuurbeheerland genoemd. Wij vragen u om duidelijk te maken hoe dit wordt bepaald.
15 De weidegang als voorwaarde voor natuurinclusieve bedrijfsvoering staat enkel genoemd in de Handreiking, en niet ook in art. 3:100. Daarmee lijkt het geen bindende voorwaarde te zijn voor natuurinclusieve bedrijfsvoering.

Vragen over voer- en managementmaatregelen uit bijlage VI:

16 Zie de vraag onder 12. Bij de voer- en managementmaatregelen geldt dezelfde vraag over handhaving. Hiermee wordt weer een compleet nieuw veld van regels en toezicht gecreëerd. Tot op heden is er geen noemenswaardige ervaring met publiek toezicht op het veevoer in de veevoerbak. Gegeven de weerstand tegen en daarmee het kwetsbare draagvlak voor de maatregelen in combinatie met enerzijds de onvoldoende capaciteit van de omgevingsdiensten om effectief te handhaven en anderzijds de moeilijke handhaafbaarheid van de gestelde voerhuishouding, moet de vraag worden gesteld of deze maatregel realistisch is.

Tot slot hebben wij nog de volgende vragen:

17 Hoe verhoudt de regeling zich tot de omgevingswaarden uit de Wet Stikstof en Natuurherstel en de Greenpeace-uitspraak?
18 De emissiereductie wordt juridisch vastgelegd met een maatwerkvoorschrift dan wel een vergunning-voorschrift. Wordt dat voorschrift geformuleerd als een emissiewaarde? Zo nee, gegeven het feit dat het een emissiereductiemaatregel is, hoe wordt dan de effectiviteit van de maatregel op bedrijfsniveau vastgesteld?
19 Van onder meer hokdierbedrijven is onvoldoende bekend welke bedrijfsemissies optreden. Wat is de stand van zaken in het kunnen vaststellen welke bedrijfsemissies feitelijk op bedrijfsniveau bij hokdierbedrijven optreden?
20 Hoe wordt deze regeling toegepast op de PAS-melders en de bedrijven die onder het PAS zijn uitgebreid met een depositiewaarde tussen de 0,05 en 0,005 mol?

Passende maatregelen?
De vraag of de maatregelen uit de menukaart als passende maatregelen zijn aan te merken en daarmee als vergunningvrije handeling, zal zo spoedig mogelijk duidelijk moeten worden. Dit kan worden bereikt door bij een lopende beroepsprocedure bij de Raad van State een gewijzigd besluit te nemen zodra de beoogde regeling van kracht is geworden. De bevoegdheid om de beoogde vergunning- of maatwerkvoorschrift-procedure op te nemen luistert nauw, wat het verstandig maakt om voor meerdere ankers te gaan liggen.

Emissieplafond voor hokdierbedrijven
Nu kennelijk voor een deel van de bedrijven een vergunning- dan wel maatwerkvoorschriftprocedure wordt doorlopen, is het een grote gemiste kans om niet tenminste de hokdierbedrijven die in een straal van bijvoorbeeld 3 kilometer rondom Natura 2000-gebieden liggen, te binden aan een emissieplafond op basis van de in de vigerende omgevingsvergunning genoemde emissie in combinatie met een gedurende drie jaar geldende jaarlijkse emissiemeetplicht, om de werkelijke emissies te kunnen monitoren.

Als de provincie inzet op doelsturing is een nulmeting op bedrijfsniveau een noodzakelijke voorwaarde. Zonder nulmeting op bedrijfsniveau is doelsturing onmogelijk. Bij hokdierbedrijven met mechanische ventilatie is een meetplicht ook reëel uitvoerbaar. Wij vernemen graag of de provincie wil overwegen om een emissieplafond voor hokdierbedrijven in te voeren.

Verzoek om een snelle reactie
Tot slot, wij hadden bovengenoemde vragen graag gesteld tijdens de Brabantbrede Tafel Stikstof op 1 december jl. Helaas werd de bijeenkomst op diezelfde middag plotseling geannuleerd. Vanwege de geplande besluitvorming op 12 december vertrouwen wij er daarom op dat wij uw reactie op zeer korte termijn tegemoet mogen zien. Wij zullen Provinciale Staten ook alvast in kennis stellen van onze reactie op de nieuwe Brabantse stikstofaanpak voor de veehouderij.

Met duurzame groet,
mede namens Brabants Landschap en Vereniging Natuurmonumenten,
5.1.2.e
5.1.2.e
directeur-bestuurder Brabantse Milieufederatie

cc: 5.1.2.e en 5.1.2.e